

Roger Bacon om vidunderlige frembringelser

Roger Bacon (ca. 1215-1295) var engelsk filosof og teolog. Han tilbragte store dele af sit liv i Paris, hvor han i 1240'erne underviste i filosofi; i 1250'erne blev han franciskanermunk, og i årene derefter arbejdede han på en samlende teori for alle videnskaber. Herunder et uddrag af et brev til biskop William af Paris.

[I det foregående har Bacon afvist forskellige former for og forestillinger om magi. Herefter fortæller han:] Jeg vil først beskrive håndværkets¹ og naturens frembringelser, som man må forundres over, for derefter at tilskrive dem deres årsager og virkemåder. Der er ingen magi i dem, da enhver magisk kraft synes at være ringere og uværdig i forhold til disse frembringelser. Lad os for det første se på de ting, der alene opnås ved brugen af håndværkets formgivning og ræsonnement: Nu kan der fremstilles et apparat til sejlads uden roere således, at de største skibe, både flodbåde og oceangående skibe, kan flyttes under en enkelt mands ledelse med større hastighed, end hvis de var fyldt med mænd. Der kan laves en vogn, der bevæger sig med en uforlignelig hastighed uden heste; af den slags, som vi mener, har været de skytiske vogne,² som mænd brugte til kamp i oldtiden. Og en indretning til flyvning kan laves, sådan at en mand sidder midt i den, og drejer en slags anordning, hvormed kunstigt konstruerede vinger slår i luften på den måde, som en flyvende fugl gør. Og et instrument, der er lille i størrelse, til at hæve og sænke næsten ubegrænsede byrder; til tider er der intet mere nyttigt end dette, for med et instrument, der er tre fingre højt og lige så bredt eller mindre, kunne en mand løfte sig selv og sine venner og hæve og sænke dem ud af en enhver fare for indespærring. Desuden kunne et instrument let fremstilles, med hvilket en mand kraftfuldt kunne trække selv tusind mænd til sig imod deres vilje og tiltrække andre ting på samme måde. Og instrumenter kan fremstilles til at gå i havet og floder, helt ned til bunden uden legemlig fare. For Alexander den Store brugte disse til at se havets hemmeligheder, ifølge hvad astronomen Ethicus siger. Disse ting blev alle lavet i oldtiden, og det er sikkert, at de er blevet lavet i vores tid, undtaget den flyvende maskine, som jeg ikke har set, og jeg kender heller ikke nogen, der har, selvom jeg kender en vis mand, der har udtænkt en måde at fremstille en sådan mekanisme på. Næsten uendeligt mange sådanne ting kan laves, såsom broer, der strækker sig over floder uden søjler eller nogen støtte, og maskiner og instrumenter, der ikke er hørt om. [...] [Bacon beskriver herefter forskellige optiske instrumenter, brændbare og eksplosive materialer, maskiner, der fremkalder akustiske virkninger samt astronomiske redskaber.]

Men det ultimative omfang, hvormed kunstige frembringelser supplerer al kraft i naturen, er forlængelsen af menneskelivet i lang tid. Mange eksperimenter viser, at dette er muligt. [...] [Bacon argumenterer herefter for, at forlængelsen af menneskelivet er ønskværdigt og muligt.]

Overs. J. Rosenløv efter M. S. Mahoney: Roger Bacon, "Letter on the Secrets of Art and of Nature, and on the Invalidity of Magic," Princeton University: <https://www.princeton.edu/~hos/h392/bacon.html>

¹ Håndværk: *ars* eller *opera artis*. Begrebet dækker alle de frembringelser, mennesket kunstigt kan fremstille v.h.a. håndværk, teknik og mekanik.

² Skyterne var et oldtidsfolk, der var berømte for deres stridsvogne og rytteri.